

MODEKERN EDUCATIE PROGRAMMA

INTRODUCTIE

Op het eerste gezicht lijken mode en kunst misschien niet veel met elkaar te maken, maar laat dit de modeontwerpers niet horen. Zij (en hun ontwerpen) zullen je overtuigen dat mode een kunstvorm is, net als bijvoorbeeld architectuur, vormgeving en schilderkunst. Mode en kunst trekken samen op; ze beïnvloeden elkaar, inspireren elkaar en maken gebruik van elkaar. Vaak verschaft kennis van kunst je meer inzicht in hoe een modeontwerp tot stand is gekomen. De modeontwerper wil bovendien net zo goed iets duidelijk maken met zijn ontwerp als een kunstenaar met een schilderij of beeldhouwwerk.

Maar er is nog meer aan de hand. Op de catwalks zie je soms ontwerpen waarvan je je niet kunt voorstellen dat ze zijn ontworpen om gedragen te worden. Het model met de geshowde kleding lijkt een kunstobject op zich geworden. Modeontwerpers zoeken de grenzen van mode op. Wanneer is iets nog mode en wanneer wordt iets kunst? Aan de modeshow wordt overigens minstens zo veel aandacht besteedt als aan de kleding. Het zijn ware choreografieën en theatervoorstellingen geworden. Totaalkunstwerken waarin het decor, de choreografie, de muziek, het licht en soms zelfs de geur belangrijke rollen spelen. Vaak is er zelfs geen catwalk meer te

zien! Kijk maar eens naar een modeshow van Thom Browne en durf dan te beweren dat mode en kunst niks met elkaar te maken hebben.

Yves Saint Laurent ontwierp trouwens jurkjes die gebaseerd zijn op schilderijen van Piet Mondriaan. De Nederlandse ontwerpster Iris van Herpen maakt 'kleren' die doen denken aan ruimtelijke objecten en een andere Nederlander, Alexander van Slobbe, bakt parels die onder andere geïnspireerd zijn op het wereldberoemde schilderij 'het meisje met de parel' van Johannes Vermeer.

EEN MONDRIAAN VAN DE HEMA

Voorpagina van de Franse Vogue september 1965

In het voorjaar van 2012 verschenen er aan hangers in de Hema rokjes en jurkjes die onmiskenbaar waren geïnspireerd op de schilderijen van de Hollandse grootmeester in de abstracte kunst Piet Mondriaan. De Hema is niet uniek met deze creatie. Al in 1965 staat op de voorpagina van de Franse Vogue een model met 'Mondriandress', deze is alleen ontworpen door Yves Saint Laurent die een groot bewonderaar van het werk van Mondriaan was. Deze Mondriaan jurk uit 1965 is een icoon voor de sixties geworden en inmiddels aangekocht door het Rijksmuseum voor €30.000,-. Het jurkje van de Hema heeft de status van kunstwerk nog niet bereikt.

KUNST DIE JE AAN KUNT TREKKEN

In januari 2013 tijdens de Parijse modeweek, opent Iris van Herpen haar show met een stunt die ergens tussen mode, kunst, theater en ballet ligt. Een jonge vrouw met een zwarte metallic catsuit 'speelt' met elektriciteit. Paarse bliksemschichten lijken van haar lichaam af te komen. Na deze voorstelling van een paar minuten komen de modellen de catwalk op die de nieuwste collectie 'Voltage' van Iris van Herpen showen. Het is niet de eerste keer dat de Nederlandse Iris van Herpen opvalt. Zo is zij bijvoorbeeld ook al een poosje bezig met 3d printers; printers die uit plastic bolletjes 3 dimensionale vormen kunnen 'laseren'. Iris van Herpen experimenteert met vorm, materiaal en techniek en werkt samen met architecten vormgevers en kunstenaars. De scheiding tussen mode en kunst is in het werk van Iris van Herpen eigenlijk verdwenen.

Steeds vaker zie je ook mode in kunstmusea. Iris van Herpen had in 2012 een grote solotentoonstelling in het Groninger Museum.

Iris van Herpen 'Capriole 2011', 3D TOP CR0152

MODE IN EEN MUSEUM

Meerdere moderne kunstenaars maken gebruik van textieltechnieken of kledingstukken in hun kunstwerken. Ze hebben daar verschillende redenen voor. De Chinese Yin Xiuzhen werkt met gebruikte kleding omdat deze kleding volgens haar een persoonlijk verhaal verteld en geschiedenis heeft. El Anatsui, een wereldberoemde Ghanese kunstenaar maakt grote tapijten en lappendekens van metaal, blikjes en doppen van flessen en geeft zo eigenlijk kritiek op onze wegwerpmaatschappij. Christiaan Bastiaans maakt kunstwerken die wel 'textielsculpturen' worden genoemd. In 1970 maakte Joseph Beuys trouwens een 'viltpak' als kunstwerk. Voor Joseph Beuys staat vilt symbool voor fysieke warmte. Het is een isolerende en beschermende stof, waardoor het een gevoel van veiligheid en beschutting geeft. Het viltpak is een kopie van een pak dat Joseph Beuys droeg tijdens een anti-Vietnam demonstratie. Wat zou Joseph Beuys toen duidelijk hebben willen maken? De mode ontwerper Oliver Spencer liet zich door het viltpak van Joseph Beuys inspireren voor zijn wintercollectie van 2013.

Yin Xiuzhen: Cement Shoes, 2012. Groninger Museum

SCHILDERIJ OF STOF

Voor het ontwerpen van stoffen wordt vaak gebruik gemaakt van kunstenaars en vormgevers. Achter de abstracte patronen of afbeeldingen op stoffen gaat een ontwerpwereld schuil die minstens zo belangrijk is als de kleding die er uiteindelijk van wordt gemaakt. Je kent misschien de stoffen van Marimekko, dit merk nodigt regelmatig kunstenaars uit om een stof te ontwerpen voor een nieuw seizoen.

De kunstenaar Sonia Delaunay ontwerpt in de jaren '20 van de vorige eeuw stoffen die zijn geïnspireerd op de abstracte schilderstroming 'orphisme'. De stoffen komen voort uit haar abstracte schilderijen. Sonia Delaunay maakt een vertaling naar ritmische ontwerpen van rechthoeken, lijnen, cirkels, diagonalen en kleurvlakken. Voor Sonia Delaunay zijn kunst, lichaam en mode één geheel.

Ook Spijkers en Spijkers gebruiken graag geometrische patronen in hun ontwerpen. Sonia Delaunay zei eens dat geometrische figuren nooit uit de tijd zouden raken. En inderdaad, bijna 100 jaar later, zien we vergelijkbare patronen terug in bijvoorbeeld de ontwerpen van Spijkers en Spijkers.

Sonia Delaunay 1885 – 1979

MODETENTOONSTELLING

Steeds vaker ook ontmoeten mode en kunst elkaar in musea. Er is meer aandacht voor mode als kunstvorm: modeontwerpers worden uitgelicht in een solotentoonstelling of kunst en mode worden aan elkaar gekoppeld. In het Museum Boijmans van Beuningen in Rotterdam was in 2010 'The Art of Fashion' te zien. Een tentoonstelling waarin getoond werd hoe vaag de scheidslijn tussen kunst en mode is geworden. In de tentoonstelling 'Mode ♥ Kunst' in het Haags Gemeentemuseum kon je zien hoe modeontwerpers zich door kunst laten inspireren.

Affiche voor tentoonstelling The Art of Fashion van Museum Boijmans van Beuningen, 2010

MODEFOTOGRAFIE; KUNST, MODE OF FOTOGRAFIE?

Fotografie is erg belangrijk voor de mode industrie. Dankzij goede foto's kan de wereld zien wat modeontwerpers bedenken. Bovendien zetten inspirerende foto's in tijdschriften en op billboards mensen aan tot het aanschaffen van dat ene jurkje. Veel modelabels en modetijdschriften doen er ook alles aan om met veelzeggende en opvallende fotoshoots voor de dag te komen. Vaak worden daarvoor ook fotografen gevraagd die zich bewegen tussen kunst- en modefotografie.

Het fotografenkoppel Vinoth Matadin en Inez van lamsweerde hebben fotoshoots voor bijvoorbeeld Viktor & Rolf, Dior en Yves Saint Laurent gemaakt, maar zij hangen met hun foto's ook in bekende musea. *"Tussen mode en beeldende kunst bestaat voor Inez van Lamsweerde geen echte scheiding. Maar een modefoto kan alleen aan een galerie- of museummuur eindigen als de kleren een niet te prominente rol spelen"*.

Inez van Lamsweerde / Vinoodh Matadin, 'Jade & Victoria,' 1996

TOTAALKUNSTENAAR BAS KOSTER

Fashion Mutant collectie van Bas Koster (AW11).
Fotograaf Peter Stigter

De kleurrijke en chaotische wereld van multi talent Bas Koster (Zutphen, 1977) kent geen grenzen. Een catwalk om zijn collectie te presenteren is voor hem niet genoeg; liever combineert hij zijn mode met muziek en theater. Zo kan hij een compleet universum op bouwen waar geslacht, ras, geloof en politieke overtuiging er niet toe doen. Onderdelen van dit universum zijn de kleding, de Anti Fashion Party's, het Extra Kak Magazine en de Bas Koster poppen. Aan de presentaties van zijn collecties kun je zien dat iedereen welkom is. In plaats voor professionele fotomodellen te kiezen, laat Bas Koster zijn ontwerpen liever showen door een bonte mix van vrienden en bekenden, van jong tot oud, dik en dun, man, vrouw of transgender.

Al sinds het begin van zijn carrière zijn de Bas Koster poppen in allerlei soorten en maten terug te vinden in zijn werk. *“Deze poppen hebben een belangrijke rol in mijn werk en komen op allerlei manieren terug, onder andere in prints op kleding.”* Bas Koster zeg ook: *“Mode is een rode draad in mijn werk, maar als ik ontwerp, hoeft dat niet per definitie een kledingcollectie op te leveren.”*